

POZNÁMKY A ŠPLECHY ZO STRETKA

Čo znamená a ako si predstaviť, že žijeme v Bohu?

Boh je zvláštna bytosť. Keď už nič iné, je napríklad neviditeľný. Prečo? Hrá s nami schovávačku? Alebo je príčina niekde inde?

Písmo Sväté nám našepkáva zaujímavý pohľad. Najprv hovorí o tom, ako existuje svet: „*Zem povstala Božím slovom... [Boh] Udržiava všetko svojím mocným slovom*“ (2Pt 3,5; Hebr 1,3 SSV). A potom hovorí, kde tento svet existuje: „*[Boh] od nikoho z nás nie je ďaleko. Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme*“ (Sk 17,27-28 SSV). Ak si dáme oboje dohromady, vyjde nám zaujímavá predstava: svet, **Vesmír, ktorý existuje ako myšlienka v Božej myšli**. Boh si nás predstavil – a tým nás stvoril. Boh na nás myslí – a my existujeme. Keby na nás Boh zabudol – prestali by sme existovať. Zanikli by sme.

V dnešnej dobe si to môžeme prirovnať k niečomu dôverne známemu: k počítačovej hre. Keď hráš počítačovú hru, je tam skutočný svet: sú tam hory, rieky, mestá, ľudia, tento svet počítačovej hry má svoje zákony, ktoré riadia jeho beh a fungovanie. Ale je to svet virtuálny. V porovnaní s nami je neskutočný. Neexistuje reálne, existuje len v pamäti a v procesore počítača. Takto nejako si môžeme predstaviť nás vo vzťahu k Bohu. Boh je duch. Možno aj Ty si pri tom pomyslíš, že to znamená, že Boh nemá telo. Nie je hmotný. Akoby Mu chýbalo niečo, čo my na rozdiel od Neho máme. V skutočnosti pojmy „telo“ a „duch“ v starovekom hebrejskom myslení, ktoré preniká aj Písmo Sväté, značia presný opak: Boh je *duch*, čiže ten skutočný, reálny, opravdivý, Ten, ktorý Je. To je aj význam Jeho Mena JHWH: Ten, ktorý Je. A my, ľudia, Zem, Vesmír, sme *len telo*, len niečo ako svet počítačovej hry v počítači. Počítač je skutočný, je to *hardvér*, zatiaľ čo svet hry je len virtuálny, je to len *softvér*. Vo vzťahu k Bohu Boh je duch, „*hardvér*“, ten skutočný – a my sme len telo, len „*softvéri*“ bežiaci v Jeho Mysli. Boh teda nie je ani niekde vo *Vesmíre*, ako si to myslel Jurij Alexejevič Gagarin, keď vyletel niečo cez tristo kilometrov nad povrch našej planéty a povedal: „*Bol som vo vesmíre, ale Boha som tam nevidel*“; ani niekde *mimo Vesmíru*, kdesi vedľa neho či nad ním, odkiaľ sa naň pozerá podobne ako nejaký výskumník na petriho miskú so svojim pokusom; ale je to Vesmír, ktorý existuje v *Bohu*.

To má svoje veľmi zaujímavé dôsledky:

Čo pre nás vyplýva z tohto „počítačového modelu“ Boha?

1. NEVIDITEĽNÝ, ALE O TO SKUTOČNEJŠÍ

Postavička z počítačovej hry nemôže „vyskočiť von“ a pozrieť sa na počítač, v ktorom existuje, ani na programátora, či hráča. Počítač je preto pre ňu v samej podstate neviditeľný a ani viditeľným byť nemôže, pretože jestvuje v úplne inej rovine existencie, ako svet počítačovej hry. Napriek tomu, že pre virtuálny svet počítačovej hry je počítač sám „neviditeľný“, predsa je reálny – reálnejší, než celá hra a jej svet!

Rovnako je Boh neprístupný našim zmyslom a nemôžeme sa s Ním stretnúť „z tváre do tváre“ ako s nejakým iným tvorom v tomto svete. Existuje totiž v úplne inej rovine reality, než náš stvorený svet. Vďaka tomu Boh je „duch“ a nielen „telo“. Je v plnom zmysle slova ten skutočný – najskutočnejší spomedzi všetkého, čo za skutočné považujeme.

„*Pane, čože je človek, že sa k nemu priznávaš, a syn človeka, že myslíš na neho?*
Preludu sa človek podobá, jeho dni sú ako letiaci tieň.“
 (Ž 144,3-4 SSV)

2. ZÁSTUPNE SA PREJAVUJÚCI

Ak by chcel programátor nejako „zjaviť seba“ v hre, ktorú vytvoril, môže tak urobiť rôzne – napríklad aj pomocou „avátara“, čiže postavičky, ktorá by ho v hre zastupovala. takto nakoniec počítačové hry fungujú: hráča vo svete hry zastupuje postavička, cez ktorú hru hrá. Stále by ale platilo, že on a postavička, ktorá ho reprezentuje, nie je to isté: hráč NIE JE avátarom, len sa ním PREJAVUJE a robí sa tak pre svet hry „viditeľným“!

Podobne Boh sa niekedy zjavuje prostredníctvom „videní“ – často veľmi symbolických „postavičiek“, či iných viditeľných úkazov, ktorými sa zviditeľňuje v našom svete a súčasne niečo zo seba odhaľuje (preto sú symbolické).

3. VŠEMOHÚCI

Počítač a programátor majú úplnú zvrchovanú, absolútnu moc nad všetkým, čo vytvárajú. Programátor vytvára samotný svet a samotné zákony počítačovej hry, ktoré v pre jej postavy a svet platia absolútne. Súčasne ale programátor sám môže kedykoľvek a akokoľvek hocičo v hre (programe) zmeniť, porušiť, či obísť a nie je ničím vo svete hry, ktorú stvoril, nijako viazaný. Podobne to môžu v mnohých hrách aj hráči, hovorí sa tomu „cheating“: vložia do počítača nejaký kód, alebo stlačia tajnú kombináciu klávesov a spôsobia tak v hre „zázrak“. Neexistuje nič, čo by počítač (a cez neho programátor) nemohol v rámci sveta počítačovej hry vykonať, vytvoriť, urobiť, alebo spôsobiť – už len preto, že samotná beží na počítači a len tak, ako jej počítač určí a „dovolí“.

Takisto aj Boh má zo samej podstaty veci absolútnu moc a zvrchovanosť nad všetkým, čo vytvára a čo v Jeho mysli existuje. Vytvára samotné prírodné zákony nášho sveta, ale sám nimi nie je nijako viazaný. Môže kedykoľvek konať mimo nich, kedykoľvek ich môže

obísť, môže čokoľvek a akokoľvek zmeniť, úplne rovnako, ako programátor počítačovej hry. Keď Boh takto „cheatuje“, hovoríme tomu „zázrak“.

*„Lebo ty vždy môžeš uplatňovať svoju veľkú moc. Ktože môže odolávať sile tvojho ramena?
Lebo celý svet pred tebou je s'á prášok na vázke a s'á kvapka rosy, ktorá pred svitaním na zem dopadá.“*
(Múdr 11,21-22 SSV)

4. VŠADEPRÍTOMNÝ

Čokoľvek, čo v počítačovej hre a jej svete jestvuje a deje sa, jestvuje len preto, že je to neustále udržiavané a vytvárané procesorom počítača, ktorý je tak vo všetkom – až po posledný pixel – prítomný a všetko „preniká“. Bez tejto „prítomnosti“ počítača by nič vo virtuálnom svete hry nemohlo jestvovať.

Obdobným spôsobom je Boh prítomný vo všetkom a preniká všetko – od obrích supergalaxií až po posledný kvark – jednoducho preto, že ak by to nebolo v Bohu, v Božej mysli, ak by na to Boh nemyslel a ak by takýmto spôsobom nebol „prítomný“ vo všetkom, čo existuje – tak by to jednoducho neexistovalo. Čokoľvek existuje, tak existuje len preto, že je to v Bohu a Boh je v tom týmto spôsobom prítomný.

„Boh „udržiuje všetko svojím mocným slovom.“
(Hebr 1,3 SSV)

*„Kam môžem ujsť pred tvojím duchom a kam utiecť pred tvojou tvárou?
Ak vystúpim na nebesia, ty si tam; ak zostúpim do podsvetia, aj tam si.*

*I keby som si pripál krídla zorničky a ocitol sa na najvzdialenejšom mori, ešte aj tam ma tvoja ruka povedie a podchytí ma tvoja pravica.
Keby som si povedal: "Azda ma tma ukryje a namiesto svetla ma zahalí noc," pre teba ani tmy tmavé nebudú a noc sa rozjasní ako deň.*

*Tebe je tma ako svetlo.
Veď ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky.“*
(Ž 139,7-13 SSV)

5. VŠEVEDIACI (VŠETKO VEDIACI)

Počítač dokonale, presne a neomylnne pozná a vie úplne všetko, čo sa vo virtuálnom svete počítačovej hry, ktorý vytvára, deje. V samej podstate nemôže v tomto virtuálnom svete počítačovej hry byť nič, o čom by počítač „nevedel“ – jednoducho preto, že celá hra existuje len a jedine v jeho pamäti a všetko, čo sa v nej deje, sa deje len a jedine v jeho procesore. Ak by počítač o niečom „nevedel“, tak by to nemohlo ani existovať, pretože mimo jeho pamäte nič jestvovať nemôže a mimo jeho procesora sa takisto nič diať nemôže.

Podobne Boh nielenže pozná, ale svojím spôsobom aj „spoluprežíva“ všetko, čo sa vo Vesmíre deje, vrátane osudu každého jedného človeka. Ak by o čomkoľvek nevedel, nemohlo by to jestvovať, pretože všetko, čo jestvuje, jestvuje len v Božej mysli a len preto, že na to Boh myslí. Ak teda Boh o niečom nevie – tak len preto, že na to nemyslí a nie je to v Jeho mysli prítomné. V tom prípade to ale ani nejestvuje.

*„Pane, ty ma skúmaš a vieš o mne všetko...
Už zďaleka vnímaš moje myšlienky ... všetky moje cesty sú ti známe.
Hoci ešte slovo nemám ani na jazyku, ty, Pane, už vieš, čo chcem povedať.
Obklopuješ ma spredu i zozadu a kladieš na mňa svoju ruku.“*
(Ž 139,1-5 SSV)

Môžeme vôbec nejako „stretnúť“ tohto Boha?

Na základe tohto všetkého by sa zdalo, že Boh síce môže v našom svete ľubovoľne konať a my môžeme na sebe zažiť Jeho Moc – ale môžeme stretnúť aj Jeho samotného? Nezdá sa to z uvedeného skôr nemožné?

Všetkému v našom svete zodpovedá príslušný zmysel, ktorým danú vec vnímame. Farby môžeme vidieť, ale nie počuť. Hudbu môžeme počuť, ale nie voňať. Vôňu môžeme čušať, ale nie nahmatať. Existujú ale aj iné, zvláštnejšie zmysly. Napríklad akým zmyslom vnímame trojrozmernosť priestoru, v ktorom žijeme? Zrak nám ukazuje predmety a svet – ale čím vnímame samotnú trojrozmernosť? Alebo krása, estetika – čím ju vnímame? Aj to sú formy zmyslov, ktoré máme. Vcelku môžeme sformulovať nasledovný záver:

- Každéj realite zodpovedá primeraný spôsob jej vnímania a poznania: farbám zrak, vôni čuch...
- Niektoré reality poznávame úplne mimo rozsahu tradičných piatich zmyslov: krásu, trojrozmernosť, matematické pravdy,...
- To, že každá realita je spravidla poznateľná len jedným spôsobom a ostatnými nie – hudbu môžeme len počuť, svetlo len vidieť, matematiku iba chápať – nepopiera to jej realnosť.

Existuje nejaký podobný zmysel, ktorým by sme boli schopní „vidieť“, čiže vnímať Boha? C. S. Peirce, filozof a matematik, hovorí: „Aby sme uvideli Boha, stačí otvoriť oči a srdce, ktoré je tiež zmyslovým orgánom.“ V našej bežnej reči zvykneme stotožňovať srdce s pocitmi. Ale Peirce používa pojem srdce v inom zmysle – v podobnom, ako rôzni mystici, keď hovoria o „hlbine duše“, o „špičke duše“, pričom všetkými týmito termínmi zhodne opisujú jednu a tú istú skúsenosť: **existuje v nás zmysel, ono „srdce“, „špička“, „hlbina“**,

schopné vnímať Boha rovnako, ako sluch vníma hudbu a zrak vníma farby. A toto vnímanie je rovnako skutočné. Svetlo sa nestane neskutočným preto, že ho vnímame iba očami a inak už nie. Ani hudba nie je neskutočná preto, že ju iba počujeme, ale už nevidíme, ani nevieme ovoňať. Matematické pravdy sa nestávajú nereálnymi len preto, že ich tiež vnímame zvláštnym zmyslom, pričom ich ani nevidíme, ani nepočujeme, ani nič podobné. Rovnako vnímanie Boha je spoľahlivé, reálne a isté, pretože ho tiež vnímame zmyslom, ktorým sme k tomuto účelu vystrojení – a nijako ho neznižuje to, že zo samej povahy veci samotného Boha, takého, aký je, nemôžeme v rámci sveta ani očami vidieť, ani ušami počuť, ani rukami nahmatať, ani ovoňať a už vôbec nie ochutnať...

*„Existuje orgán poznania Boha, ktorý ho vníma sebe vlastným spôsobom,
podobne ako existuje duševná schopnosť,
vďaka ktorej súhlasíme so zásadami matematického uvažovania,
ktorá sa ale nekryje s inou schopnosťou, s rozumom,
ktorým sme schopní vyvodit' dôkazy poučiek.“*
(Rémi Brague, filozof)